

Yttrande över rapporten "Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi"

Bakgrund

Kunliga biblioteket fick 2015 ett regeringsuppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Ett förslag lämnades i rapporten Demokratins skattkammare i mars 2019. Utgångspunkten för förslaget är bibliotekslagen med sin portalparagraf om bibliotek för alla. Visionen för biblioteken är att de ska finnas till för alla med hänsyn till vars och ens behov och förutsättningar. Det yttersta målet med hela verksamheten är att stärka bildningen och därmed demokratin. Rapporten lyfter fram sex arbetsområden: Biblioteken som samhällets öppna rum, Läsning, Lärande och forskning, Nya nationella digitala tjänster och en Stärkt gemensam infrastruktur. Regeringen vill nu ha synpunkter på förslaget. Älvdalens kommun har som en av 34 kommuner bjudits in att lämna synpunkter. Kommunen tackar för möjligheten och vill gärna bidra till det viktiga arbetet genom att yttra sig ur den till ytan stora och till invånarantal lilla glesbygdskommunens perspektiv.

Synpunkter på det föreslagna reformpaketet

Älvdalens kommun ser positivt på att en nationell biblioteksstrategi nu tas fram och lämnar synpunkter som följer förslaget reformpaket.

Stärkta bibliotek

Regeringen har anslagit 250 miljoner kronor årligen 2018–2020 till Stärkta bibliotek, ett bidrag som ger bibliotek möjlighet att söka medel till olika utvecklingsinsatser. Uppföljningen av Stärkta bibliotek visar att det finns stora utvecklingsbehov inom folkbibliotekssektorn och att folkbiblioteken själva har kännedom om vad de behöver utveckla. I inledningen till reformpaketet förekommer förslaget att den summa som idag finns avsatt till bidraget Stärkta bibliotek ska användas mer strategiskt till de i förslaget listade reformerna. För en glesbygdskommun med stora ekonomiska utmaningar kan ett bidrag som Stärkta bibliotek vara avgörande för att få till stånd nödvändig lokal utveckling av verksamheten. Därför bör den resursförstärkning som bidraget Stärkta bibliotek innebär permanentas som bidrag till folkbibliotek och inte användas till reformerna i rapporten.

Stärkt mångspråkig biblioteksverksamhet

Älvdalens kommun instämmer i rapportens förslag om förstärkning av medieförsörjning på andra språk än svenska och att den mångspråkiga verksamheten behöver nationellt stöd för att vara jämlik. Älvdalens kommun instämmer även i att det krävs ökade resurser för kompetensutveckling för bibliotekspersonal inom området mångspråk. Älvdalens kommun ser positivt på förslaget till en lånecentral samt möjligheten att kunna få konsultativt stöd i mångspråkiga och mångkulturella frågor och menar att Internationella Biblioteket väl skulle svara mot de behoven.

Stärkta bibliotek för nationella minoriteter och urfolk

Älvdalens kommun är samisk förvaltningskommun och värnar om minoritetsspråken. Älvdalens kommun instämmer därför i rapportens förslag att medier på minoritetsspråken och majoritetens kunskap om minoriteterna är lämpliga utgångspunkter för att stärka och skydda minoritetsspråken. Älvdalens kommun instämmer också i att biblioteken behöver stöd från centrala instanser som kan bidra med kompetensutveckling, konsultativ verksamhet och medieförsörjning. Rapportens förslag att tilldela urfolket samernas och de nationella minoriteternas bibliotek uppdrag och resurser till att fungera som resursbibliotek för sina språkområden tycker Älvdalens kommun är bra. Förslaget att öka tillgängligheten till medier på minoritetsspråk genom digitalisering och print on demand är också bra, men Älvdalens kommun anser att tillgängliggörande av medier inte är tillräckligt för en fullgod medieförsörjning på minoritetsspråken då utgivningen på minoritetsspråk är begränsad. För att fullt ut stärka minoritetsspråken måste det även till en ökad utgivning på minoritetsspråken av både översatta medier och medier på originalspråken.

Stärkta skolbibliotek

Älvdalens kommun anser att frågan om skolbibliotek visserligen är oerhört viktig, men bör ses som en skolfråga då verksamheten omfattas av skollagen. Därför bör både skolbibliotekens uppdrag och finansiering finnas inom ramen för skolans övriga uppdrag och inte inom bibliotekssektorns.

Stärkta nationella digitala bibliotekstjänster

I förslaget finns flera delar. Älvdalens kommun menar att den viktigaste delen i förslaget är att utveckla en digital plattform för bibliotekens e-tjänster till allmänheten och att digitalisering av tryckt material som är en resurskrävande process inte ska prioriteras. Det är bra att förslaget lyfter frågan om vikten av att biblioteken äger sina egna tjänster och att informationen till tredje part om användarnas vanor begränsas.

Stärkt nationell biblioteksmyndighet

Enligt förslaget ska KB:s uppdrag utvidgas och bli betydligt mer omfattande. Älvdalens kommun menar att det är bra att en nationell biblioteksmyndighet får uppdrag och resurser för att ansvara för frågor som bäst löses på den nationella nivån. När det gäller kompetensen inom myndigheten är det önskvärt att det även finns kunskap och erfarenhet från folkbibliotekssektorn och glesbygdsbiblioteks förutsättningar och behov.

Stärkt nationell struktur för kompetensutveckling inom biblioteksväsendet

För en glesbygdskommun är uppdragen och kompetenskraven desamma som för en stor kommun. Skillnaden är att det i den lilla kommunen är färre anställda som ska uppfylla uppdragen och ha samma höga kompetens. Med liten personalstyrka och långa avstånd är närheten till kompetensutvecklingsinsatser avgörande för att kunna delta, antingen på plats på det lokala biblioteket, på någon annan plats i länet eller med möjlighet att kunna delta på distans. Älvdalens kommun är därför tveksam till förslaget att inrätta ett utbildningsinstitut för bibliotekarier.